

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
управління та адміністрування

Завідувач кафедри Світлана ОСИПЕНКО
протокол № 1 від 01.09.2025 р.

Назва освітнього компонента (обов'язковий /вибірковий)	Виробнича практика Обов'язковий
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Назва спеціальності	073 Менеджмент
Назва освітньої програми	Менеджмент підприємств і організацій
Рік викладання Семестр	2025-2026 н.р. 8 семестр
Викладач	Намлієва Наталя Василівна, кандидат економічних наук, доцент
Профайл викладача	https://fim.mdpu.org.ua/namliyeva-nataliya-vasylivna/
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	+380674507103 Namliyeva Natalya@msspu.edu.ua Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Viber, WhatsApp, e-mail
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру дистанційних освітніх технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=6720

Анотація до освітнього компонента

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є невід'ємною складовою ОПП «Менеджмент підприємств і організацій». Виробнича практика базується на принципах систематичності, неперервності, зв'язку з життям, відповідності змісту сучасним вимогам закладу вищої освіти, єдності науково-теоретичного обґрунтування практики з реальними можливостями навчально-виховного процесу, комплексного підходу, міжпредметного зв'язку, різноманіття видів діяльності здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, диференціації та індивідуалізації змісту та організації практики відповідно до специфіки особистих якостей, умов закладу освіти та спеціальності.

Виробнича практика спрямована на формування фахових компетенцій щодо менеджменту підприємств і організацій.

Мета та завдання освітнього компонента

Метою виробничої практики з менеджменту є формування у здобувачів вищої освіти професійних умінь і навичок щодо прийняття самостійних рішень під час діяльності за фахом в реальних ринкових умовах; поглиблення та закріплення теоретичних знань; опанування здобувачами вищої освіти сучасних прийомів, методів та знарядь праці в галузі їх майбутньої професії; виховання у здобувачів вищої освіти потреби постійно поповнювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності різних сфер менеджменту.

Завдання виробничої практики. Під час виробничої практики здобувач вищої освіти повинен опанувати систему умінь і набути навички щодо вирішення типових завдань відповідно до посад, які може обіймати випускник вищого навчального закладу – бакалавр з менеджменту, основним видом діяльності якого є управлінська діяльність на підприємствах та в організаціях.

Виробнича практика для студентів передбачає оволодіння різноманітними видами професійної діяльності; отримання особистого досвіду роботи у різних професійних ролях; самовдосконалення у професійній майстерності.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- ЗК4.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК5.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК6.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК8.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК9.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10.** Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК11.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК12.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК16.** Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (ФК)

- СК1.** Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

СК9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

СК15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Програмні результати навчання

ПР03. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПР04. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПР05. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПР06. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПР07. Виявляти навички організаційного проектування.

ПР08. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПР09. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПР10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПР11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПР12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПР13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПР15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПР16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПР17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. Комунікація

2. Критичне мислення

3. Вирішення проблем

4. Прийняття рішень
5. Емоційний інтелект
6. Управління знаннями
7. Робота в режимі невизначеності
8. Самоаналіз і саморефлексія.

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість
Кількість годин	270/ 8 кр.

Політика освітнього компонента

Під час проходження практики заохочується виконання завдань, що забезпечують створення практичних умінь і навичок у сфері менеджменту підприємств і організацій. Оцінювання результатів навчання здійснюється з урахуванням пізнавальної активності, креативності та рівня глибини опанування матеріалу.

Обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності. Звіти повинні відображати оригінальні дослідження, розрахунки або авторські висновки здобувачів. Недотримання вимог академічної доброчесності може проявлятися у відсутності належних посилань на використані джерела, фабрикуванні чи підробці матеріалів, списуванні (зокрема із застосуванням мобільних пристроїв), а також у втручанні в результати роботи інших студентів. Виявлення таких порушень є підставою для незарахування звіту викладачем. У випадках виявлення плагіату здобувач зобов'язаний повторно виконати відповідне завдання.

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>

Під час дії воєнного стану освітній процес здійснюється у синхронному та асинхронному форматах із обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

Програма освітнього компонента

1. Вивчення установчих документів підприємства – бази практики, ознайомлення із загальними аспектами діяльності підприємства.

Вид підприємства за формою власності. Основна характеристика діяльності. Виробнича та інші види діяльності. Асортимент продукції (послуг). Стан певної продукції (послуг) на ринку. Конкурентні переваги продукції (послуг): виробничо-технологічні, експлуатаційно-технічні, соціально-економічні, економічні. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства за визначений період.

2. Вивчення й аналіз організаційної структури управління підприємством.

Схема організаційної структури управління конкретного підприємства, її аналіз: тип, принципи побудови, ефективність для організації. Аналіз структури за критеріями: відповідність типу структури цілям і завданнями підприємства, ступінь розподілу праці, ієрархічність рівнів управління, ступінь координації дій, стимулювання ділової і професійної активності, залежність від змін навколишнього середовища.

3. Ознайомлення із посадовими інструкціями менеджерів.

Посадові обов'язки менеджерів на підприємстві. Кваліфікаційні вимоги до менеджерів. Підпорядкованість та відповідальність на посаді (Посада, на якій проходить практику студент). Перелік функціональних обов'язків на посаді. Функції, які виконувались під час виробничої практики.

4. Дослідження системи менеджменту на підприємстві

Характеристика організації, її вид, складові елементи. Основні функції управління (організація, мотивація, планування, контроль), їх характеристика. Види і рівні менеджменту. Права, обов'язки і повноваження менеджерів різних рівнів управління. Стель і методи управління, їх характеристика. Відносини в колективі. Управління виробництвом на підприємстві. Управління фінансами: характеристика і аналіз основних фінансових показників. Управління інноваційною діяльністю підприємства, її види, організація. Управління кадрами на підприємстві: політика, організація, мотивація. Управління економічною діяльністю на підприємстві: завдання, структура, контроль. Стратегічне управління підприємством: наявність стратегічного плану, функціональні обов'язки (підрозділ), види стратегій, обґрунтування продуктової, фінансової, кадрової та інших стратегій.

Індивідуальне завдання (розрахунково-графічна робота)

1. Проаналізувати абсолютні та відносні показники чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в динаміці та побудувати графік.
2. Проаналізувати абсолютні та відносні показники валового прибутку в динаміці та побудувати графік.
3. Проаналізувати абсолютні та відносні показники елементів операційних витрат в динаміці та побудувати графік.
4. Проаналізувати абсолютні та відносні показники витрат на 1 грн. реалізованої продукції в динаміці та побудувати графік.
5. Розрахувати структуру операційних витрат за елементами в динаміці та побудувати графік.
6. Проаналізувати абсолютні та відносні показники чисельності підприємства (або галузі) в динаміці та побудувати графік.
7. Проаналізувати інноваційну діяльність підприємства (або галузі) в динаміці та побудувати графік.
8. Проаналізувати інвестиційну діяльність підприємства (або галузі) в динаміці та побудувати графік.
9. Проаналізувати адміністративні витрати підприємства в динаміці та побудувати графік.
10. Проаналізувати витрати на збут підприємства в динаміці та побудувати графік.
11. Розрахувати структуру оборотних активів в динаміці та побудувати графік.
12. Проаналізувати показники фінансової стійкості підприємства в динаміці та побудувати графік: показники структури джерел формування капіталу (показник за вибором); показники стану оборотних активів (показник за вибором); показники стану основного капіталу (показник за вибором).
13. Проаналізувати абсолютні та відносні показники чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в динаміці та побудувати графік.
14. Проаналізувати абсолютні та відносні показники валового прибутку в динаміці та побудувати графік.
15. Проаналізувати абсолютні та відносні показники елементів операційних витрат в динаміці та побудувати графік.
16. Проаналізувати абсолютні та відносні показники витрат на 1 грн. реалізованої продукції в динаміці та побудувати графік.
17. Розрахувати структуру операційних витрат за елементами в динаміці та побудувати графік.
18. Проаналізувати абсолютні та відносні показники чисельності підприємства (або галузі) в динаміці та побудувати графік.
19. Проаналізувати інноваційну діяльність підприємства (або галузі) в динаміці та побудувати графік.
20. Проаналізувати інвестиційну діяльність підприємства (або галузі) в динаміці та побудувати графік.

21. Проаналізувати адміністративні витрати підприємства в динаміці та побудувати графік.
22. Проаналізувати витрати на збут підприємства в динаміці та побудувати графік.
23. Розрахувати структуру оборотних активів в динаміці та побудувати графік.
24. Проаналізувати показники фінансової стійкості підприємства в динаміці та побудувати графік: показники структури джерел формування капіталу (показник за вибором); показники стану оборотних активів (показник за вибором); показники стану основного капіталу (показник за вибором).

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

90-100 балів / відмінно А/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики в повному обсязі на високому науковому та організаційно-методичному рівнях, обґрунтовано висувалися та вирішувалися завдання, раціонально використовувалися методи дослідження, здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач проявив глибокі знання теорії і практики.

82-89 балів /добре В/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики в повному обсязі на достатньому науковому та організаційно-методичному рівнях, обґрунтовано висувалися та вирішувалися завдання, однак недостатньо ефективно використовувалися окремі методичні прийоми, не завжди здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач проявив достатні знання теорії і практики, творчої самостійності не проявляв.

74-81 балів /добре С/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики в повному обсязі на достатньому науковому та організаційно-методичному рівнях, обґрунтовано висувалися та вирішувалися завдання, однак недостатньо ефективно використовувалися окремі методичні прийоми, не завжди здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач проявив не достатні знання теорії і практики, творчої самостійності не проявляв.

64-73 балів /задовільно D/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики не в повному обсязі на достатньому науковому та організаційно-методичному рівнях, завдання не обґрунтовувалися, недостатньо ефективно використовувалися окремі методичні прийоми, не завжди здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач виявив слабкі знання теорії і практики, творча самостійність відсутня.

60-63 балів /задовільно E/ ставиться, якщо здобувач виконав програму практики не в повному обсязі, дослідження проведені на низькому науковому та організаційно-методичному рівнях, завдання не обґрунтовувалися, недостатньо ефективно використовувалися окремі методичні прийоми, не завжди здійснювався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач виявив слабкі знання теорії і практики, творча самостійність відсутня.

35-59 балів /незадовільно FX/ ставиться, якщо здобувач не виконав програму практики, завдання не обґрунтовувалися, не використовувалися методичні прийоми дослідження, не реалізувався індивідуальний та диференційований підхід до вирішення практичних завдань. Здобувач виявив слабкі знання теорії і практики, творча самостійність відсутня.

1-34 бали /незадовільно F/ ставиться, якщо здобувач зовсім не виконав програму практики.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

Основна:

1. Дацій Н. В., Мельник Л. Г. Менеджмент підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 312 с.
2. Шершньова З. Є. Стратегічне управління підприємством : підручник. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : КНЕУ, 2018. 699 с.
3. Мескон М., Альберт М., Хедоурі Ф. Основи менеджменту : підручник. Київ : Вільямс, 2019. 672 с.
4. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Основи менеджменту : підручник. Київ : Академвидав, 2018. 464 с.
5. Виханський О. С., Наумов А. І. Менеджмент : підручник. Київ : Магнолія-2006, 2020. 576 с.
6. Балабанова Л. В., Сардак О. В. Управління персоналом : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 468 с.
7. Поддєрьогін А. М. (ред.). Фінанси підприємств : підручник. 8-ме вид. Київ : КНЕУ, 2019. 552 с.
8. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підручник. Київ : Кондор, 2020. 378 с.
9. Гриньова В. М. Організація виробництва : підручник. Київ : Знання, 2019. 582 с.
10. Іванілов О. С. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 728 с.
11. Котлер Ф., Армстронг Г. Основи маркетингу : підручник. Київ : Діалектика, 2020. 880 с.
12. Друкер П. Ф. Практика менеджменту : навч. вид. Київ : Наш формат, 2021. 432 с.

Допоміжна:

13. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 488 с.
14. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством : підручник. Київ : КНТЕУ, 2019. 412 с.
15. Ілляшенко С. М. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2020. 324 с.
16. Мельник Л. Г. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2021. 304 с.
17. Круш П. В., Подвігіна В. І. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Каравела, 2018. 448 с.
18. Ситник Й. С. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2021. 272 с.
19. Федоренко В. Г. Менеджмент організацій : навч. посіб. Київ : Алерта, 2020. 392 с.
20. Варналій З. С. Основи підприємництва : навч. посіб. Київ : Знання, 2019. 303 с.
21. Бланк І. О. Управління прибутком підприємства : навч. посіб. Київ : Ніка-Центр, 2018. 544 с.
22. Терещенко О. О. Фінансова діяльність підприємства : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2019. 556 с.
23. Коваленко О. В. Логістичний менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 288 с.
24. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : Знання, 2018. 654 с.
25. Мочерний С. В. Економічна теорія : підручник. Київ : Академія, 2019. 640 с.
26. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2018. 352 с.
27. Журавльова І. В. Операційний менеджмент : навч. посіб. Київ : Кондор, 2020. 296 с.
28. Осовська Г. В. Комунікації в менеджменті : навч. посіб. Київ : Кондор, 2019. 218 с.
29. Бондаренко С. М. Проектний менеджмент : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2021. 280 с.

30. Пилипенко А. А. Організаційна поведінка : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2020. 312 с.
31. Череп А. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб. Київ : Кондор, 2021. 340 с.

Електронні ресурси:

32. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 15.12.2024).
33. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 15.12.2024).
34. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.12.2024).
35. Міністерство освіти і науки України : офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).
36. Державна служба статистики України : офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).
37. Національний банк України : офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).
38. Дія. Бізнес : національний портал розвитку підприємництва. URL: <https://business.dii.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).

Повний список основної і додаткової літератури можна отримати у викладача або на сторінці дистанційної освіти <https://v.gd/Wxvnywy>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

1. Намлієва Н.В. Роль комунікацій в закладі вищої освіти. Сучасні технології управління соціально-економічним розвитком України в умовах глобальних викликів сьогодення: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 21-22 листопада 2024 року, м. Запоріжжя. 2024. 226-228 с
2. Намлієва Н. В. Інноваційне зростання підприємництва в контексті післявоєнного економічного відновлення. Стратегічні орієнтири приєднання України до ЄС: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 21 березня 2025 р.). Львів-Торунь : Liha-Pres, 2025. 111-116 с.
3. Намлієва Н. В. Цифрова трансформація – ефективний засіб для переорієнтації та конкурентоспроможності підприємства. The 10th International scientific and practical conference “Scientific research: modern challenges and future prospects” (May 12-14, 2025) MDPC Publishing, Munich, Germany. 2025. 433-441 p.
4. Natalia Namliieva. Digital technologies as an important factor of the economic development of Ukraine. International Scientific Conference Reforming and Stabilising a Market Economy: Current Challenges : Conference Proceedings (April 4-5, 2025. Kielce, Poland). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 124 pages (38-42).
5. Намлієва Н. В. Цифрові технології в економічному розвитку України. Global Trends in the Development of Information Technology and Science: Collection of Scientific Papers «International Scientific Unity» with Proceedings of the 1 International Scientific and Practical Conference. January 8-10, 2025. Stockholm, Sweden. 45-48 p.
6. Намлієва Н. В. Підвищення ефективності комунікацій в закладі вищої освіти. Освітній процес сьогодення: досягнення, виклики, перспективи : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 25 квітня 2025 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, О. Я. Колодійчук, Г. Р. Корицька, О. Р. Олексюк, Ю. М. Починок, В. Я. Гайда,

І.І. Подлесна. Тернопіль, 2025. 331-333 с.